

בג"ץ 8787/96 - עובדי המנוחה סמית נאחד ואח' נ' מדינת ישראל ואח' . פ"ד נג(5), 577.

בג"ץ 8787/96

בג"ץ 4605/96

1. עובדי המנוחה סמית נאחד ואח' (העותרים בבג"ץ 4605/96)
2. וואלד דאוד שערדאוי (העותר בבג"ץ 8787/96)

וגד

1. מדינת ישראל ואח' (המשיבים בבג"ץ 4605/96)
2. המנהל האזרחי באזור יהודה ושומרון ואח' (המשיבים בבג"ץ 8787/96)

כריה המשפט העליון כשרחו כריה משפט גרזה לצדק

[13.10.99, 21.10.99]

הנשיא א' ברק
השופט מ' חשין
השופט ל' ומר
השופטת ט' שמרסברג-כהן
השופטת ד' דורנר

עתירה למתן צו על תנאי וצו ביניים

עו"ד עמוס גבעון - בשם העותרים בבג"ץ 4605/96
עו"ד מירון קין - בשם העותר בבג"ץ 8787/96
עו"ד מלכאל בלס - בשם המשיבים בבג"ץ 4605/96
עו"ד מלכאל בלס - בשם המשיבים בבג"ץ 8787/96
עו"ד אלין בלס - בשם המבקשים להצטרף

פ ס ק - ד י נ

השופטת ט' שמרסברג-כהן

לפנינו שתי עתירות בהן מתבקשות אנו להצהיר כי הוראת סעיפים 17 ו-8 לחוק יישום הסכם הביניים בדבר הגדה המערבית ורצועת עזה (סמכויות שיפוט והוראות אחרות) (תיקון חקיקה) תשנ"ו-1996 (להלן: חוק היישום) "בטלות ומבוטלות בהיותן סותרות את חוק יסודי: כבוד האדם וחירותו ורוחו ובשל פגיעתן באושריות הדמוקרטיה".

הרקע לעתירות אלו הוא שתי תביעות שהוגשו האחת, לבית המשפט המחוזי בירושלים והשנייה, לבית המשפט המחוזי בחיפה. שתי התביעות הן לפיצוי נזיקין בגין רשלנות רפואית המיוחסת לשני בוני חולים (בית החולים "עליה" ובית החולים בבית ג'אלה) ולמדינת ישראל כמי שגידלה כאמצעות המנהל האזרחי את בוני החולים ופגמי שהייתה המעבדה או השולחת של עובדיה. באחת התביעות נשוא בג"ץ 4605/96 ניתנה על-ידי בית המשפט המחוזי בירושלים (כבוד השופטת א' פרוקצ'יה) החלטה לפיה "הטיפול בתיק יותלה" וזאת לאור הדעת העותרים כי הם עומדים להגיש עתירה לבג"ץ שאכן הוגשה. בתביעה השנייה נשוא בג"ץ 878/96 נמחקה התביעה בהסכמה.

חוק היישום בא ליישם את הסכם הביניים בין מדינת ישראל לרשות הפלסטינית.

בין יתר סעיפי ההסכם שיושמו בחוק, מצויות הוראות הקובעות כי בית המשפט בישראל לא ידון בתובענות נגד המדינה או נגד מי שפעל מטעמה, של מי שאינו ישראלי, ושעילתן מעשה או מחל, חבות או התחייבות, שגששו או שיסודן במסגרת תחומי האחריות שהועברו למועצה הפלסטינית כמפורט בנספח ((להסכם.

הוראה זו חלה גם על תובענות תלויות ועומדות בבית המשפט ביום כניסת החוק לתקפו אלא אם כן הוחל בשמיעת הראיות.

בשני העניינים העומדים לפנינו העותרים היום פלסטינים, חושבי חברת ותיק כאלו ככל הזמנים הרלבנטיים לתביעות שהוגשו. בשני העניינים טרם הוחל בשמיעת ראיות ושני המקרים נופלים לגדר הסעיפים האמורים ועל פי אותם סעיפים בית המשפט בישראל לא ידון בהם.

העותרים טוענים לפגיעה בזכויות יסוד באשר החקיקה היא רטרואקטיבית ושוללת מהם זכות קניינית ונגישות שהייתה להם לבתי המשפט בארץ, ומעמידה אותם בפני הצורך להתדיין בבית המשפט ברשות. על פי הטענה אין סיכוי להתדיינותם ברשות לא מבחינת נגישות, לא מבחינת דיונית ולא מבחינת מהותית. קשה, אם בכלל אפשרי - למעונתם - להשיג עורך דין מקומי שיטפל בתביעה מסוג זה; במי המשפט שם אינם ערוכים לספול בתביעה מסוג זה; קיימת סכנת התיישנות; המשפט המהותי אינו מעמיד עילה לתובעים גם אם החוק שם שונה וניתן להכיר את המדינה ונאמן כללי אין הם יכולים לזכות לעשייה צדק שם והכאים הם שהימשך ההתדיינות בעניינם כאן.

גם אם הטענות הנ"ל רציניות הן וראויות לדיון, לא השכילו העותרים להניח תשתית עובדתית לבסס עליה אותן טענות. כל שעשו, היה להביא בפנינו השערות בין מתוך ידיעה אישית ובין על פי השמועה, על מצב המשפט ברשות הפלסטינית ועל סמך הערות אלו מצדם, מבקשים הם שבית משפט זה יכריז על בטלות חוק או הוראה מהראשית. מי אשר מצפה שבית המשפט זה יעשה כן, וזוהי לטעמם להביא בפניו תשדכית עובדתית מוכחת ולא ספקולציות על אפשרויות שיחכן ותהממשנה ויתכן שלא. על העותרים להגיש תביעות בבית המשפט המוסמך ברשות הפלסטינית ולפעול - ככל שהדבר בידם - לכיבוד התביעות שם. אם אכן יתברר כי "כצעקתם" ומציאות העובדות בשטח הוכיח זאת, יוכלו הם לחזור לבתי המשפט בארץ להביא בפניהם עובדות אלו ולבקש שיחדשו את הדיון בתיק בו הדיון הותלה ולהגיש תביעה חדשה בתיק בו נמחקה התביעה בהסכמה. עד שלא יעשו כן אין להם לצפות לקבלת עתירתם ולביטול חוק היישום.

מאחר והעניין הוא גם אינטרס של המדינה, ולפי טענת בא כוחה של המדינה, הסדרת העניין הוא גם אינטרס של הרשות עצמה, ראוי שהמדינה תסייע ככל שביכולתה לעותרים, המפונים על ידה, על פי הסכם שקיבל תוקף של חוק, להתדיין בתחומי הרשות. ראוי שהעניין ילווה בסיוע המדינה בצינורות המתאימים כדי להביא לבירורן של אותן תביעות בדרך המהירה והיעילה ביותר.

אשר על כן, אני מציעה לדחות את העתירות.

הנשיא א' ברק

אני מסכים.

השופט מ' חשין

אני מסכים.

השופט י' זמיר

אני מסכים.

השופטה ד' דורנר

אני מסכימה.

הוחלט לדחות את העתירות כמפורט בפסק-דין של כבוד השופטת ט' שטרסברג-כהן.

ניתן היום, י"א כחשוון ה'ש"ס (21.10.99).